

הלכות אישות פרק כד

א. הנושא את האילוניית, ולא היו לו בנים, ולא אשה אחרת לפרות ולרבות ממנה אף על פי שכוּפין אותו ומוציא, הרי היא ככל הנשים, ויש לה כתובה, ושאר תנאי כתבה; וכן זוכה הבעל, במה שזוכה בשאר הנשים. אבל הנושא אשה, ולא הכיר בה, ונמצאת אילוניית, או מחיבי לאוין, וכן הנושא שניה, בין הכיר בה בין לא הכיר בה אין להן עיקר כתבה, ולא תנאי מתנאי כתבה, אבל תוספת, יש להן; ואין להן מזונות, ואפלו לאחר מותו. וכשכוּפין אותן ומפרישין ביניהם, אין מוציאין מן הבעל פרות שאכל.

ב. ולמה אין להן עיקר, ויש להן תוספת העיקר שהוא תקנת חכמים, כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה, הואיל ולא הכיר בה, אין לה עיקר. אבל התוספת שהוא חייב עצמו בה כל זמן שתדעה ותעמד לפניו, הרי עמדה בתנאי שלה, והרי הקנת לו הנאתה, והרי היא עומדת אבל התורה אסרה אותה עליו, ומה היא יכולה לעשות; לפיכך יש לה תוספת שאין מעשיה הן הגורמין לה להאסר, אחר הנשואין, אלא אסורה היתה, מקדם.

ג. ולמה לא חלקו בשניה בין הכיר בה בין לא הכיר בה, אלא אמרו אין לה עיקר כתבה בכל מקום מפני שהיא מדברי סופרים, עשו בה חזוק.

ד. אבל אם נשא אחת מחיבי לאוין והכיר בה, או אחת מחיבי עשה בין הכיר בה בין לא הכיר בה יש לה כתבה: שחיבי לאוין שהכיר בה, רצה להזיק בנכסיו; וחיבי עשה, אסורין קל. ויש לשתייהן, מזונות לאחר מותו; וכן אם לוּתה ואכלה, חייב לשלם. וכשכוּפין אותו להוציא, מוציאין מן הבעל כל פרות שאכל מפל נכסיה.

ה. הממאנת אין לה עיקר כתבה, אבל תוספת יש לה; ואין מוציאין מן הבעל פרות שאכל. ואם לוּתה כשהיתה תחתיו, ואכלה, ואחר כך מאנה אין מוציאין אותן מזונות מן הבעל. מי שזנת תחת בעלה אין לה כתבה, לא עיקר ולא תוספת, ולא אחד מתנאי כתבה: שהרי מעשיה גרמו לה להאסר על בעלה.

ו. והיאך דין נשים אלו בנדונייה שלהם: כל אשה שנדונייתה קימת אפלו זנת נוטלת שלה, והולכת. ואם היתה שניה או מחיבי עשה, בין הכיר בה בין לא הכיר בה, או שהיתה אילוניית או מחיבי לאוין, והכיר בה הרי היא בנדונייתה ככל הנשים: נכסי צאן ברזל, חייב באחריותן; ונכסי מלוג, מה שנגנב או אבד, אבד, אבד לה.

ז. היתה אילוניית או מחיבי לאוין, ולא הכיר בה כל מה שאבד או נגנב או בלה עד שנשחק מנכסי צאן ברזל, אין הבעל חייב לשלם: שהרי היא נתנה לו רשות להיותן אצלו. וכל שאבד או נגנב מנכסי מלוג, חייב לשלם הפך מכל הנשים: מפני שאין שם אישות גמורה, לא זכה בנכסי מלוג. והממאנת, אין לה בקלות כלל: שאין מוציאין מן הבעל דבר ממה שאבד או נגנב, בין מנכסי מלוג בין מנכסי צאן ברזל; אלא נוטלת הנמצא לה, ויוצאה.

ח. מי שזנת תחת בעלה אין לה כתבה, לא עיקר ולא תוספת;

וְאִין מוֹצִיאִין מִן הַבַּעַל דְּבַר מַמָּה שְׁאָבַד אוֹ נִגְנַב מִנְכָּסֵי צֶאן בְּרִזָּל שְׁלָה, וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר נְכָסֵי מְלוּג. וְלֹא הַמְזָנָה בְּלִבָּד, אֲלֵא אַף הָעוֹבְרָת עַל דָּת מִשָּׁה אוֹ דָּת יְהוּדִית, אוֹ הַיּוֹצֵאָה מִשּׁוֹם שֵׁם רַע אֵין לָהּ כְּתָבָה, לֹא עֵיקָר וְלֹא תוֹסֶפֶת, וְלֹא תִנְאִי מִתְנַאֲי כְּתָבָה. וְכָל אַחַת מֵהֶן, נוֹטְלַת הַנִּמְצָא מִנְדוּנִיתָהּ וְיוֹצֵאָה; וְאִין הַבַּעַל חַיֵּב לְשַׁלֵּם כָּלוּם, לֹא מַה שֶּׁפָּחַת וְלֹא מַה שְׁאָבַד.

מ. וְאֵלּוּ הֵן הַדְּבָרִים שְׁאֵם עֲשֵׂת אֶחָד מֵהֶן עֲבָרָה עַל דָּת מִשָּׁה יּוֹצֵאָה בְּשׁוּק וּשְׁעָר רֹאשָׁה גָּלוּי, אוֹ שְׁנוּדְרָת אוֹ נִשְׁבַּעַת וְאִינָה מְקִימָת, אוֹ שֶׁשְׁמִשָּׁה מִטָּתָהּ וְהִיא נָדָה, אוֹ שְׁאִינָה קוֹצֵה לָהּ חֻלָּה; אוֹ שֶׁהֶאֱכִילָה אֶת בַּעְלָהּ דְּבָרִים אֲסוּרִים, וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר כְּגוֹן שְׁקָצִים וּנְבִלּוֹת, אֲלֵא דְּבָרִים שְׁאִינֶן מְעֻשְׂרִין.

י. וְהִיאךְ יוֹדֵעַ דְּבַר זֶה: כְּגוֹן שְׁאִמְרָה לוֹ, פְּרוֹת אֵלּוּ פְּלוּנִי כּוֹהֵן תִּקְנָם לִי, וְעִיסָה זֹו פְּלוּנִי הִפְרִישׁ לִי חֻלָּתָהּ, וּפְלוּנִי הִחֲכַם טָהַר לִי אֶת הַכֶּתֶם וְאַחַר שְׁאָכַל, אוֹ בָּא עָלֶיהָ, שָׁאֵל אוֹתוֹ פְּלוּנִי וְאָמַר, לֹא הָיוּ דְּבָרִים אֵלּוּ מַעֲוָלִים; וְכֵן אִם הִחֲזִיקָה נָדָה בְּשִׁכּוּנוֹתֶיהָ, וְאִמְרָה לְבַעְלָהּ טָהוּרָה אֲנִי, וּבָא עָלֶיהָ.

יא. וְאִיזוֹ הִיא דָּת יְהוּדִית, הוּא מִנְהַג הַצְּנִיעוּת שֶׁנִּהְגוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל; וְאֵלּוּ הֵן הַדְּבָרִים שְׁאֵם עֲשֵׂת אֶחָד מֵהֶן, עֲבָרָה עַל דָּת יְהוּדִית: יּוֹצֵאָה לְשׁוּק אוֹ לְמַבּוּי מִפְּלֶשׁ, וְרֹאשָׁה פְּרוּעַ וְאִין עָלֶיהָ רִידִיד כְּשֶׁאֵר הַנָּשִׁים, אַף עַל פִּי שֶׁשְׁעָרָה מְכַסֶּה בְּמִטְפַּחַת; אוֹ שֶׁהִיתָה טוֹוָה בְּשׁוּק, וּוְרָד וְכִיּוֹצֵא בּוֹ כְּנָגַד פָּנֶיהָ עַל פִּדְחָתָהּ אוֹ עַל לְחִיָּיהָ, כְּדֶרֶךְ שְׁעוֹשׂוֹת הַגּוֹיּוֹת הַפְּרוּצוֹת; אוֹ שִׁטוּוָה בְּשׁוּק, וּמִרְאָה זְרוּעוֹתֶיהָ לְבָנֵי אָדָם; אוֹ שֶׁהִיתָה מְשַׁחֲקֶת עִם הַבַּחוּרִים; אוֹ שֶׁהִיתָה תּוֹכַעַת הַתְּשָׁמִישׁ מִבַּעְלָהּ בְּקוֹל רֶם, עַד שֶׁשִּׁכּוּנוֹתֶיהָ שׁוֹמְעוֹת אוֹתָהּ מְדַבְּרֶת עַל עֲסָקֵי תְּשָׁמִישׁ; אוֹ שֶׁהִיתָה מְקַלְלַת אָבִי בַּעְלָהּ בְּפָנֶי בַּעְלָהּ.

יב. עֲזָרָא תִקֵּן שְׁתֵּהִיָּה הָאִשָּׁה חוֹגֶרֶת בְּסִינֵר תָּמִיד בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ, מִשּׁוֹם צְנִיעוּת; וְאִם לֹא חֲגָרָה אִינָה עוֹבְרָת עַל דָּת, וְלֹא הִפְסִידָה כְּתָבָתָהּ. וְכֵן אִם יֵצְתָה בְּרֹאשָׁה פְּרוּעַ, מִחֲצֵר לְחֲצֵר בְּתוֹךְ הַמַּבּוּי הוֹאִיל וּשְׁעָרָה מְכַסֶּה בְּמִטְפַּחַת, אִינָה עוֹבְרָת עַל דָּת.

יג. הָעוֹבְרָת עַל דָּת צְרִיכָה הַתְּרָאָה וְעֵדִים, וְאַחַר כֵּן תִּפְסִיד כְּתָבָתָהּ: עֲבָרָה בֵּינוּ לְבִינָהּ, וְיָדַע שֶׁהִיא עוֹבְרָת עַל דָּת, וְהַתְּרָאָה בָּהּ בְּלֹא עֵדִים, וְחֲזָרָה וְעֲבָרָה הוּא טוֹעֵן וְאוֹמֵר, עֲבָרָה אַחַר הַתְּרָאָה, וְהִיא אוֹמֶרֶת, לֹא עֲבַרְתִּי כָּלָל, אוֹ לֹא הִתְרוּ בִּי אִם רָצָה לְהוֹצִיא, הִרִי זֶה נוֹתֵן כְּתָבָה אַחַר שֶׁתִּשְׁבַּע שְׁלֹא עֲבָרָה: שְׁאֵם תּוֹדָה שֶׁעֲבָרָה אַחַר הַתְּרָאָה, אֵין לָהּ כָּלוּם.

יד. כִּיצַד הִיא יּוֹצֵאָה מִשּׁוֹם שֵׁם רַע: כְּגוֹן שֶׁהָיוּ שֵׁם עֵדִים שֶׁעֲשֵׂת דְּבַר מְכַעַר בְּיוֹתֵר, שֶׁהַדְּבָרִים מֵרָאִין שֶׁהִיתָה שֵׁם עֲבָרָה, אַף עַל פִּי שְׁאִין שֵׁם עֵדוֹת בְּרוּרָה בְּזָנוּת. כִּיצַד כְּגוֹן שֶׁהִיתָה בְּחֶצֶר לְבָדָהּ, וְרָאוּ רוֹכֵל יּוֹצֵא וְנִכְנָסוּ מִיד בְּשַׁעַת יְצִיאָתוֹ, וּמִצָּאוּ אוֹתָהּ עוֹמֶדֶת מֵעַל הַמִּטָּה, וְהִיא לּוֹבֶשֶׁת הַמְּכַנָּסִים אוֹ חוֹגֶרֶת אֲזוּרָה; אוֹ שֶׁמִּצָּאוּ רֵק לַח, לְמַעַלָּה מִן הַכִּילָה; אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנִיָּהִם יּוֹצֵאִים מִמָּקוֹם אָפֶל, אוֹ מֵעֲלִין זֶה אֶת זֶה מִן הַבּוֹר, וְכִיּוֹצֵא בּוֹ; אוֹ שֶׁרָאוּ אוֹתוֹ מְנַשֵּׁק עַל פִּי חֲלוּקָה; אוֹ שֶׁרָאוּ אוֹתָן מְנַשֵּׁקִין זֶה אֶת זֶה, אוֹ מְגַפְפִּין זֶה אֶת זֶה; אוֹ שֶׁנִּכְנָסוּ זֶה אַחֲרֵי זֶה, וְהִגִּיפוּ הַדֵּלֶת; וְכִיּוֹצֵא בְּדְבָרִים אֵלּוּ. אִם רָצָה בַּעְלָהּ לְהוֹצִיאָה תֵּצֵא, וְאִין לָהּ כְּתָבָה; וְאִין זֹו צְרִיכָה הַתְּרָאָה.

טו. עוברת על דת משה אודת יהודית, וכן זו שעשת דבר מכער אין כופין את הבעל להוציא; אבל אם רצה להוציא, יוציא. אף על פי שלא הוציא, אין להן כתבה: שהכתבה תקנת חכמים היא, כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה, ולא הקפידו, אלא על בנות ישראל הצנועות; אבל אלו הפרוצות, אין להן תקנה זו, אלא תהיה קלה, וקלה להוציאה.

טז. מי שראה אשתו שזנת, או שאמרה לו אחת מקרובותיו או מקרובותיה שהוא מאמינם וסומכת דעתו על דבריהם שזנת אשתו, בין שהיה האומר איש, בין שהיתה אשה הואיל וסמכה דעתו לדבר זה שהוא אמת הרי זה חייב להוציא ואסור לו לבוא עליה, ויתן כתבתה; ואם הודת לו שזנת, תצא בלא כתבה. לפיכך משביעה בנקיטת חפץ שלא זנת תחתיו, אם ראה אותה בעצמו, ואחר כך תגבה כתבתה; אבל בדברי אחר, אינו יכול להשביעה אלא על ידי גלגול.

יז. אמרה לו אשתו שזנת תחתיו ברצונה אין משגיחין בדבריה, שמה עיניה נתנה באחר; אבל אבדה כתבתה עיקר ותוספת, ואבדה הפליות שהרי הודת בזנות. ואם היה מאמינה וסומכת דעתו על דבריה, הרי זה חייב להוציא. ואין בית דין כופין את האיש לגרש את אשתו, בדבר מדברים אלו, עד שיבואו שני עדים ויעידו שזנת אשת זה בפניהם לרצונה, ואחר כך כופין אותו להוציא.

יח. האשה שזנת תחת בעלה בשגגה, או באנס הרי זו מתרת לבעלה: שנאמר "והיא לא נתפשה" (במדבר ה, יג) הא נתפסה, מתרת, בין שאנסה ישראל, בין שאנסה גוי. וכל שתחלת ביאתה באנס, אף על פי שסופה ברצון, ואפלו אמרה הניחו לו, שאלמלא לא אנס אותי הייתי שוכרתו הרי זו מתרת, שהיצר לבשה: מתחלתה, באנס היתה.

יט. נשים שגנבו אותן לסטים הרי הן כשבויות שהן אנוסות, ומתרות לבעליהן; ואם הניחום, והלכו ללסטים מעצמן הרי אלו ברצון, ואסורות לבעליהן. ודין השוגגת ודין הנאנסת אחד הוא, שהשגגה צד אנס יש בה.

כ. במה דברים אמורים, בשחיה בעלה ישראל; אבל אשת כוהן ששגגה או שנאנסה, אסורה לבעלה שהרי נעשת זונה מכל מקום, והוא אסור בזונה כמו שיתבאר בהלכות אסורי ביאה. ואחד אשת ישראל או אשת כוהן שנאנסה כתבתה קימת, העיקר והתוספת; ולא הפסידה כלום. וכופין את הכוהן לתן לה כתבתה, ולגרשה.

כא. אשת כוהן שאמרה לבעלה, נאנסתי, או ששגיתי ונבעלתי לאחר אינו חושש לדבריה, שמה עיניה נתנה באחר; ואם היתה נאמנת לו, או שאמר לו אדם שהוא סומך על דבריו יוציא, ויתן כתבה.

כב. האומר לאשתו בפני שנים, אל תסתרי עם פלוני, ונכנסה עמו לסתר בפני עדים, ושהת כדי טמאה הרי זו אסורה על בעלה, עד שישקנה מי המרים כמו שיתבאר בהלכות סוטה.

כג. ואם מת קדם שישקנה אין לה כתבה, ואף על פי שלא מצאו דבר מכער: שאין לך דבר מכער יותר מזה. והיום, שאין שם

מִי סוּטָה, נֶאֱסָרָה עָלָיו אֲסוּר עוֹלָם ; וְתֵצֵא בְּלֹא כְּתָבָה, לֹא עֵיקָר
וְלֹא תוֹסֶפֶת, שֶׁהָרִי מַעֲשִׂיהָ הָרָעִים גָּרְמוּ לָהּ לְהֶאָסֵר.

כֹּד. אָמַר לָהּ בִּינוּ לְבִינָהּ, אֶל תִּסְתְּרִי עִם פְּלוֹנִי, וְרֹאֶה אוֹתָהּ
שֶׁנִּסְתְּרָה עִמּוֹ, וְשָׁהָת כִּדֵּי טְמֵאָה הָרִי זֶה אֲסוּרָה עָלָיו בְּזִמָּן הַזֶּה
שֶׁאֵין שָׁם מִי סוּטָה ; וְחַיֵּב לְהוֹצִיא, וַיִּתֵּן כְּתָבָה. וְאִם הוֹדֶת
שֶׁנִּסְתְּרָה אַחֵר שֶׁהִתְרָה בָּהּ, תֵּצֵא בְּלֹא כְּתָבָה ; וּלְפִיכָךְ מְשַׁבֵּיעָה
עַל זֶה, וְאַחֵר כֵּךְ יִתֵּן כְּתָבָה.